

"Соло" от Рана Дасгупта - странен и прекрасен роман за България

2009-04-03 07:50:39

□ в. Гардиън

Капка Касабова. Снимка: личен сайт

От падането на комунизма досега най-тъжният човек, когото можеш да срещнеш по улиците на София, е пенсионер, който седи пред стар кантар, чакайки някой да дойде и да се съгласи да плати за възможността да се измери. Преминаваш покрай оцелелите хора от експеримент на няколко политически системи, поглеждаш във водните им очи и се чудиш какво има вътре в главите им. Първият роман на Рана Дасгупта "Соло" представя епичен, но и истински отговор – двадесети век с всичките му агонии и възторзи. Възторзите са твърде малко, ако си обикновен българин като главният герой на "Соло" Улрих. Но агониите са толкова удивителни, че след 350 страници усетих такава замаяност, все едно съм галопирала през необятното пространство на европейската история.

Рана Дасгупта, младият индиец, роден в Англия и живеещ в Делхи, прави своя дебют в литературата със сборника от къси разкази "Токуо Cancelled". В новата му книга "Соло" действието се развива главно в България. Читателите научават първо, че Улрих е на почти 100 години. Той живее в ужасен апартамент в модерна София – хаотичен град, пълен с телевизионни глупости и шумни котки, които се сношават през нощта. Улрих е сляп, а животът му се разпада. Съседите му се грижат за неговите биологични нужди, докато духът му препуска през сцените от неговия живот и на негови познати, някои от които дори не са истински.

В първата част на книгата – "Животът" – се разказва за живота на Улрих. Характерът на Улрих е незабележим – той може да е всеки. Първите глави изглеждат емоционално дистанцирани, изпълнени със сковани диалози, но сюжетът набира скорост и историята тръгва в неочаквани посоки. Разбираме, че Улрих е израснал в проспериращата, но политически нестабилна София на предела между два века. Майка му живее във "филхармонична тъга" и музикалното му обучение пеминава под контрола на авторитарен баща, който е съсипан от разочарованието си от Първата световна война и Балканските войни.

Следването на Улрих, който учи химия в Берлин през двадесетте години на миналия век, е прекъснато от внезапно обедняване на семейството му. Той се завръща в България, където най-добрият му приятел е екзекутиран в резултат на антикомунистически репресии. Бракът му пропада, а синът му е отнет. Майка му е изпратена от новия комунистически режим в трудов лагер, въпреки че е антифашистки настроена. Дасгупта нахвърля леко щрихите на огромна травма: "Предшните злодеи са увековечени в бронзови бюстове и поставени в парковете, а всички истории са променени". Хората, които идват да приберат майка му "използват времето, през което я чакат, за да изпочупят рафтовете на домашната библиотека". Когато майка му се връща съсипана от лагера "на всеки от тях се случва да се събужда през нощта крещейки и тези прикрити агонии са форма на мълчаливо съгласие".

Когато Москва решава, че България ще стане “химическият двигател на социалистическите държави”, Улрих се записва в петгодишен план и няма друг избор освен да стане славен работник, който прекарва “мрачни часове” вътре в нови механизъм на прекрасния нов свят, докато “в реките потича живак и олово и стават радиоактивни”. Когато се пенсионира, му подаряват златен часовник. Героят решава да направи химическа лаборатория в апартамента си, но след като успява да реализира идеята си, полицията се намесва и я разрушава. Въпреки че “безсмъртните лидери” се затварят в кабинетите си и се наливат с алкохол, а режимът се сгромолясва, Улрих не намира щастие в следващото незаконно време на разбойнически опортюнизъм. Тогава той случайно се залива с киселина и ослепява. “Това обаче не е отчаяният завършек”, казва Дасгупта с ведър оптимизъм. Улрих все още има своите мечти и това ни води до втора част на книгата, където нещата стават много странни.

В първата част заглавията на главите са химични елементи заради любовта на Улрих към химията. Докато след това те вече са имена от морската фауна като моруна и нарвал. Сега сме в България и, кой знае защо, в Грузия и проследяваме съдбите на трима младежи, които не са изгубените деца на Улрих, но биха могли да бъдат. Те са продукти на посткомунистическото време. Борис е роден в малко село, отгледан от баба си и от цигански музиканти. Катунa е твърдо решена да се издигне над мизерията, която я заобикаля, чрез единствения начин, който вижда – ставайки любовница на мафиот бизнесмен. По това време нейният брат – поетът Иракли – не може да спре да пропада през пукнатините на времето – като много млади източноевропейци, които изпадат в депресия и желание за самоубийство през деветдесетте години на двадесети век. Това се случва, не защото той се проваля, а защото е повлечен от провалящото се общество. Неговата безсмислена поезия изскача от време на време в книгата, което добавя допълнително усещане за странност.

Тримата герои се срещат в Ню Йорк, където Борис става музикална сензация, а старият Улрих попада в техните житейски истории. Когато той среща първата си любов – еврейско момиче от Берлин, умряло по времето на Холокоста, тя му казва, че това е само сън. “Не е само сън, отговаря героят. Около нас има много повече от това, което е животът”. Ако нямаме свои сънища, може да се превърнем в нечий кошмар. А може дори да не сме съществували.

“Соло” е маниерна със странността си, но незабравима в хуманността си. Тя изсвирва вътрешните и външните мелодии от живота на един самотник, докато не се превръща в противоречива симфония на човешката същност. Това издига книгата до “филхармоничен” разказ, който ни напомня защо имаме нужда да чуваме необикновени истории на обикновени хора. За да можем и ние като Улрих да се носим през тези сто години, когато светът се изпълнил с безсмислици, и да погледнем по-дълбоко в “огромния черен океан на забравените неща”.

---

*Писателката [Капка Касабова](#), живееща във Великобритания, е авторка на две стихосбирки и на романа “Разузнаване”, получил наградата на Британската общност за дебютен роман на Азия и Пасифика. През 2002 и 2004 г. получава наградата за журналистика на Нова Зеландия и “Катей пасифик” за пътепис. У нас наскоро излезе нейният мемоар-пътепис, озаглавен “Улица без име” (ИК “Сиела”). Капка Касабова е родена през 1973 година в София. Шестнайсетгодишна емигрира заедно с родителите си в Нова Зеландия, където завършва френска филология и публикува първите си творби. Виж още [Във Великобритания е по-страшно, отколкото в България](#).